

מצד קלקול השבטים "לבקש לך נכלי דתות שימיתוך
 בהם" – ענין של שפיוכות דמים – זוהי "הכנה" לפורענות
 על דברי יוסף שאחיו אינם נזהרים באבר מן החי⁴¹ –
 וישחטהו...; מצד "שם עינו את דינה"⁴² זוהי "הכנה"
 לפורענות על דבריו שהם "חשודים על העריות" –
 ותשא...; ומצד "שם נחלקה מלכות בית דוד", מאורע
 המצביע על זלזול במלכות בית דוד, ובאמצעות ירבעם
 שמשבט אפרים בן יוסף, זוהי "הכנה", לפורענות על זלזול
 ב"בני השפחות לקרותן עבדים" – לעבד נמכר...
 לפי זה מתורצות מאליהן השאלות דלעיל בסעיף ג' על
 כך שמוצאים שארעו בשכם פורעניות נוספות, וכן אירועים
 טובים – כי לפי פשוטו של מקרא, שכם הוא מקום מוכן
 לפורענות רק לגבי יוסף⁴³, אך לא כן לגבי כלל ישראל,
 ובמיוחד כאשר שם נכרתה הברית של יהושע עם כל
 ישראל על קיום התורה והמצוות.

(משיחת ש"פ וישב תשל"ז)

גר' נולד יוסף ע"ש יוסף גר'.

(43) להעיר מפרש"י ויחי (מח, כב) – בפירושו הראשון – שיעקב נתן ליוסף
 "שכם ממש".

ז.

שלוש פורעניות ליוסף בשכם כנגד דברי יוסף על
 אחיו

- 1 הקשר של שתי הפורעניות האחרות ("שם ענו את דינה
- 2 שם נחלקה מלכות בית דוד...") להיותה של שכם "מקום
- 3 מוכן לפורעניות" עבור יוסף הוא:
- 4 רש"י כבר הסביר לפני כן⁴⁰, שיוסף "היה מגיד לאביו
- 5 שהיו אוכלין אבר מן החי ומזלזלין בבני השפחות לקרותן
- 6 עבדים וחשודים על העריות ובשלושתן לקה. על אבר מן
- 7 החי – וישחטהו... ועל דבה... – לעבד נמכר... ועל
- 8 העריות... – ותשא...".
- 9 כיון שעונשו של יוסף כרוך בשלושה ענינים – (א)
- 10 אבר מן החי, (ב) מזלזלין בבני השפחות לקרותן עבדים,
- 11 (ג) חשודים על העריות – יש לומר, ששכם, שבה היתה
- 12 ההכנה וההתחלה של פורענותו ועונשיו, היא מקום "מוכן
- 13 לפורעניות" – לשלושה סוגי פורעניות, במקביל לשלושת
- 14 הענינים שבדברי יוסף כנגד אחיו:

(40) פרשתנו לו, ב.

(41) ראה בראשית ט, ב ובפרש"י שם.

(42) להעיר מפרש"י ויצא (ל, כא) דינה כו' שדנה לאה כו' ואח"כ: ויזכור

המשך ביאור למס' שבת ליום שבת קודש עמ' ב

1 ומביאה ברייתא בענין זה: תגו רבנן ברייתא, ויצאין פאבן תקומה
 2 בשבת – מותר לאשה לצאת לרשות הרבים בשבת עם אבן שאינה
 3 נשברת, שנושאות אותה נשים מעוברות כסגולה שלא יפילו עוברן.
 4 ומשום [בשם] רבי מאיר אמרו, מותרת לצאת אף במשקל – בדבר
 5 שמשקלו כמשקל אבן תקומה, שאף הוא מועיל לסגולה שלא תפיל
 6 עברה. מוסיפה הברייתא: ולא התיירו זאת רק באופן שהפילה כבר
 7 את עובריה בעבר, ועלולה להפיל שוב, אלא אף אם לא הפילה אלא
 8 חוששת שמא תפיל. וכן לא התיירו רק באופן שידוע לה כבר
 9 שיעברה – שהיא מעוברת, אלא אף אם רק חוששת שמא תתעבר
 10 ותפיל.
 11 הגמרא מביאה תנאי בהיתר זה: אמר רב יימר בר שלמיא משמיה
 12 דאבוי, ומה ששינוי שאף דבר הנשקל כנגד אבן תקומה מועיל, הוא
 13 דווקא דאיביון ואיתקל – באופן שנמצא הדבר שזה מאליו למשקל
 14 האבן, ולא שחיסרו ממנו או הוסיפו עליו לכיוונו למשקלה וּבאופן זה
 15 אסור לצאת עמה בשבת.
 16 הגמרא מביאה ספק בתנאי זה: בעי [נסתפק] אבוי, משקל דמשקל
 17 – אם שקלו דבר כנגד משקל האבן ולא כנגד האבן עצמו, מאי –
 18 מה הדין בו, האם גם הוא מועיל כמשקל הראשון ומותר לצאת בו
 19 בשבת, או לא. מסיקה הגמרא: תיקו – תעמוד שאלה זו בספק, שלא
 20 נפסטה.
 21 הגמרא מביאה מיני רפואות נוספות על ידי לחשים: ואמר אבוי,
 22 אמרה לי אם, לאשתא פת יומא – לשחפת שאוחזת את האדם כל
 23 יום, יעשה רפואה זו, לישקול וזווא חיוורה – יטול זו חרש של כסף
 24 צרוף, וליזיל למלתא – וילך למקום יצור המלה, וליתקול מתקליה
 25 מילתא – וישקול מלח כנגד משקל הזוח, וליציריה פחלא דבי צוואר
 26 – ויצררו ויניחו בחלל בית הצואר, דהיינו מתחת לגרונו כנגד פתחי
 27 חלוקו מלמעלה, כשהוא כרוך בנירא פרקא – חוט של שער עגול
 28 כצורת ניר. ואי לא – ואם אינן לו דברים אלו, או שעשה כך ולא

29 הועיל, ליתוב אפרשת דרכים – ישב במקום ששני דרכים [או יותר]
 30 פורשים לבאן ולכאן, וכי הוי שומשמןא גמלא – כשיראה נמלה
 31 גדולה דדרי מידו – הנושאת איזה דבר, לישקליה ולישדייה
 32 בגובתא דנהשא – יטלנה ויטילנה לתוך קנה חלול של נחושת,
 33 וליסתמיא פאברא – ויסתום פיו בעופרת, וליחתמי פשיתין נושפני
 34 – ויחתמנו בשישים חותמות, ולברזוליה – וינענענו, ולידריה –
 35 וישאנו, ולימא ליה – ויאמר לנמלה, טעונך עלך – משאך עלי,
 36 כלומר מה שהיית נושאת אשאנו אני, וטעונאי עלך – ומשאי עליך,
 37 כלומר החולי שאני נושא תשאי את.
 38 מביאה הגמרא קושיא על לשון זו: אמר רב אהא פריה [בנון]
 39 דרב הונא לרב אשי, ודילמא איניש אשכחיה ואיפסק ביה – והרי
 40 יתכן שאדם אחר כבר מצא נמלה זו, והפסיק על ידה חולי כזה כשנתן
 41 חוליו על הנמלה, וכשאדם זה יאמר 'משאך עלי' הרי הוא מקבל
 42 עליו את החולי שהיה לחבירו. מתקנת הגמרא את הלשון: אלא
 43 לימא ליה – יאמר לנמלה, טעונאי וטעונך עלך – משאי ומשאך
 44 עליך, כלומר בין החולי שאני נושא ובין המשא שעליך, תשאי את.
 45 ממשיכה הגמרא לבאר הרפואה לחולי זה: ואי לא הועיל, או אינו
 46 יכול לעשות כך, לישקול פנוא דרתא – יטול כלי חרס קטן חרש,
 47 וליזיל לנתרא – וילך לנהר, ולימא ליה – ויאמר לו, נהרא נהרא –
 48 נהר, נהר, אופן פנוא דמיא לאורחא דאיכלע לי – הלוני קיתון
 49 מים לאורח שנודמן לי, וליהדר שב זימני על רישיה – ויקפנו שבעה
 50 פעמים סביבות ראשו, ולישדיין לאחוריה – יזרקו לאחוריו לנהר,
 51 ולימא ליה – ויאמר לנהר, נהרא נהרא – נהר, נהר, שקול מא
 52 דיתבת לי – טול את המים שנתת לי, דאורחא דאיכלע לי ביומיה
 53 אתא וביומיה אזל – שהאורח שנודמן לי בימונו בא וביומו הלך,
 54 כלומר הלך באותו יום שבא.
 55 הגמרא מביאה רפואה למין אחר של חולי השחפת: אמר רב הונא,